

Mariusz Pyra

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Społeczna odpowiedzialność PWSZ na przykładzie Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Streszczenie

Społeczna odpowiedzialność biznesu to temat wielu opracowań naukowych i raportów. Biznes jest bowiem jednym z trzech filarów tworzących gospodarkę opartą na wiedzy. Dwa pozostałe to instytucje rządowo-samorządowe oraz środowisko szkolnictwa wyższego. Przedmiotem zainteresowania autora jest ostatni filar, a konkretniej państwowe wyższe szkolnictwo zawodowe.

We współczesnym społeczeństwie szkoła wyższa jest jedną z podstawowych, konstytutywnych instytucji społecznych, wręcz decydującą o społecznym rozwoju. Szkołę można ujmować z różnych punktów widzenia. W pracy podjęto próbę poszukiwań odpowiedzi na pytanie o zasadnicze funkcje społeczne pełnione przez szkołę, a także o realizację idei społecznej odpowiedzialności przez Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Można stwierdzić, że nowoczesna uczelnia zawodowa to taka, która poszukuje systemu wartości zbudowanego wokół społecznej odpowiedzialności. Taka uczelnia, aby stała się organizacją służącą otoczeniu musi pozytywnie, ale nie bezkrytycznie, odpowiadać na oczekiwania interesariuszy. Natomiast stopień realizacji tych oczekiwań jest miarą jej społecznej odpowiedzialności.

Słowa kluczowe: PWSZ, społeczna odpowiedzialność, interesariusz, uczelnia

Wstęp

Idea społecznej odpowiedzialności ma korzenie w czasach starożytnych, ale też w późniejszych wielu momentach historycznych. Związana jest głównie z rozwojem społeczeństw oraz z postępem cywilizacyjnym. Coraz powszechniejsza staje się wizja kompleksowej odpowiedzialności organizacji za podejmowane działania. Ocenia się nie tylko wyniki ekonomiczne, ale też i efekty społeczne funkcjonowania organizacji.

We współczesnym społeczeństwie szkoła wyższa jest jedną z podstawowych, konstytutywnych instytucji społecznych, wręcz decydującą o społecznym rozwoju. Kształtuje bowiem ona przyszłe elity, uczestniczy w procesie budowania społeczeństwa opartego na wiedzy, bada otaczającą rzeczywistość. A więc naturalnym jest, że realizacja tak istotnych zadań wymaga od szkoły wyższej społecznie odpowiedzialnego działania (Geryk 2012, s. 9).

Społeczna odpowiedzialność biznesu to temat wielu opracowań naukowych i raportów. Biznes jest bowiem jednym z trzech filarów tworzących gospodarkę opartą na wiedzy. Dwa pozostałe to instytucje rządowo-samorządowe oraz środowisko szkolnictwa wyższego. Przedmiotem zainteresowania autora jest ostatni filar, a konkretniej państwowe wyższe szkolnictwo zawodowe.

Można stwierdzić, że nowoczesna uczelnia zawodowa to taka, która poszukuje systemu wartości zbudowanego wokół społecznej odpowiedzialności. Taka uczelnia, aby stała się organizacją służącą otoczeniu musi pozytywnie, ale nie bezkrytycznie, odpowiadać na oczekiwania interesariuszy. Natomiast stopień realizacji tych oczekiwań jest miarą jej społecznej odpowiedzialności.

Gwałtowny wzrost liczby uczelni oraz liczby studentów w Polsce spowodował, że państwowe wyższe szkoły zawodowe, aby pozyskać kandydatów na studia, są zmuszone kłaść większy nacisk na relacje z otoczeniem.

Państwowe wyższe szkoły zawodowe ponoszą coraz wyraźniej, w szeroko rozumianym otoczeniu, odpowiedzialność społeczną. A zatem warto postawić sobie następujące pytania:

- jak zdefiniować pojęcie społecznej odpowiedzialności w odniesieniu do uczelni zawodowej?
- na czym polegają działania z zakresu społecznej odpowiedzialności uczelni zawodowej?
- kim są interesariusze państwowej wyższej szkoły zawodowej?

Główny materiał badawczy stanowi krytyczna analiza literatury przedmiotu, aktów prawnych związanych ze szkolnictwem wyższym, dokumentów wewnętrznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, materiałów źródłowych Zespołu Statystyki i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie oraz raportu dr. Marcina Geryka pt. „Społeczna odpowiedzialność uczelni w percepcji jej interesariuszy”.

W pracy autor przedstawia charakterystykę głównych obszarów działania państwowej wyższej szkoły zawodowej pod kątem jej społecznej odpowiedzialności, a także przedstawia realizację tej idei przez Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.

Problematyka społecznej odpowiedzialności uczelni, a zwłaszcza uczelni zawodowej nie jest obszarem gruntownie rozpoznanym, dlatego tym bardziej ważna i celowa wydaje się być próba podjęcia tego tematu.

Istota społecznej odpowiedzialności

Funkcjonowanie wszelkich podmiotów życia społeczno – gospodarczego wywiera istotny wpływ na otaczającą rzeczywistość. Każda działalność wchodzi w interakcje z otoczeniem, a jakość tych relacji ma niezwykle istotny wpływ na jakość życia społecznego.

Oczywistym jest, że organizacje i ich zarządcy ponoszą odpowiedzialność za swoje działania, ale nie można jej ograniczyć jedynie do odpowiedzialności przed właścicielami. Bowiem muszą brać też na siebie społeczną odpowiedzialność.

Jak twierdzi P.F. Drucker „organizacja ponosi pełną odpowiedzialność za swój wpływ na społeczność i społeczeństwo”. Każde przedsiębiorstwo jest związane z jakimś otoczeniem lokalnym. Obustronne relacje oparte na wzajemnych świadczeniach stanowią podstawę zależności funkcjonowania organizacji w społeczności. Przedsiębiorstwo jest systemem dynamicznym i zorientowanym na realizację założonych celów. Dążenie do osiągnięcia tych celów uznaje się za ważny cel społeczny, a działalność przedsiębiorstwa wyznacza jego sens społeczny (Geryk 2012, s. 20).

Genezę społecznej odpowiedzialności stanowi brak zainteresowania ludzi dbaniem o innych. Obecnie rolę tę coraz częściej przejmują organizacje. Dojrzałe organizacje dostrzegają potrzebę społecznego uwrażliwienia, a oczekiwania interesariuszy stają się co najmniej tak istotne, jak założycieli i udziałowców.

Posiadanie dóbr materialnych nie jest złem, ale ważny jest sposób korzystania z nich. Arystoteles sprowadza to do trafnego stwierdzenia, że „rzeczy, których można używać, używać można źle lub dobrze”. Słowa te, choć genezę mają w starożytności, dobrze oddają istotę odpowiedzialności. Świadomość osiągnięta obecnie taki poziom, że nie istnieje już problem, czy wdrażać ideę społecznej odpowiedzialności, ale raczej jak tego dokonać.

Idea społecznej odpowiedzialności odgrywa ważną rolę w życiu społeczeństwa. Wpływ, jaki organizacja wywiera na otoczenie, przejawia się w dostarczaniu usługi czy produktu, dzięki czemu zaspokajany jest określony popyt. W ten sposób organizacja może wpływać na lepsze zaspokojenie potrzeb i poprawę jakości życia ludzi. A więc wpływem są wszystkie zmiany społeczne wywołane przez działalność danej organizacji.

Sens istnienia organizacji polega na tym, że są one potrzebne społeczeństwu. Wypełnianie tej funkcji wymaga stworzenia określonego środowiska społecznego, czyli szkieletu kierowniczego, pracowników i idei – strategicznych celów organizacji.

Społeczną odpowiedzialność można pojmować w rozróżnieniu na odpowiedzialność pozytywną, oznaczającą zobowiązanie do podejmowania pewnych działań oraz odpowiedzialność negatywną, oznaczającą unikanie określonych działań. Odpowiedzialność organizacji wg W. Gasparskiego, powinna być charakteryzowana jako całość powstała poprzez kompozycję następujących elementów:

- przedsiębiorstwo powinno dążyć do osiągnięcia strategicznych celów (przyrost wartości organizacji, dostarczanie produktów i usług wysokiej jakości);
- podejmowane działania muszą mieć długofalowy charakter i prowadzić do harmonijnego wzrostu;
- wysiłki powinny być prowadzone na podstawie odpowiednio ukształtowanych relacji z głównymi interesariuszami (udziałowcy, pracownicy, kierownicy, klienci, dostawcy, społeczność lokalna, środowisko naturalne), a całokształt celów organizacji powinien być osiągany w warunkach pełnej zgodności z przepisami prawa oraz społecznie przyjętymi normami etycznymi (Geryk 2012, s. 71).

Światowa Rada Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju określa społeczną odpowiedzialność jako zobowiązanie środowisk biznesu do aktywnego uczestnictwa w zrównoważonym rozwoju gospodarczym, we współpracy z pracownikami, ich rodzinami, lokalną społecznością i szeroko rozumianym społeczeństwem, w celu poprawy ich jakości życia. Zdaniem P. Kotlera i N. Lee, społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstwa najpełniej można zdefiniować jako zobowiązanie do poprawy dobra społecznego dzięki sposobowi prowadzenia działalności i zaangażowaniu zasobów przedsiębiorstwa. Autorzy kładą tutaj nacisk na dobrowolność działalności społecznej zamiast działalności wymaganej lub wymuszanej przez prawo czy zwyczaje, dobro społeczne zaś dotyczy zarówno warunków życia ludzi, jak i ochrony środowiska (Geryk 2012, s. 75).

Reasumując można stwierdzić, iż społeczna odpowiedzialność to filozofia prowadzenia działalności gospodarczej, jednak nie oznacza to, że zagadnienia społecznej odpowiedzialności nie można odnieść do przedstawicieli sektora niedochodowego, jakim są państwowe wyższe szkoły zawodowe.

Państwowa wyższa szkoła zawodowa jako organizacja

Szkoły kształcące na poziomie wyższym od wieków odgrywały ważną rolę w społeczeństwie. Rola ta i podejście do uczelni jednak się zmieniały. Postrzeganie pozycji edukacji ma istotny wpływ na funkcjonowanie szkół wyższych i budowanie przez nie relacji z otoczeniem.

W ogólnym ujęciu edukację można rozumieć jako ogół działań zmierzających do przystosowania człowieka do życia w społeczeństwie, wychowanie pod względem intelektualnym, moralnym i psychologicznym. Również w edukacji na poziomie wyższym często zwraca się uwagę na ogromną rolę zarówno nabywania wiedzy i umiejętności, jak i wychowania młodych ludzi. Bowiern posiadając dyplom szkoły wyższej, powinni się oni cechować odpowiednim wykształceniem humanistycznym, kulturą osobistą i moralnością (Drapińska 2013).

Państwowa wyższa szkoła zawodowa jest uczelnią prowadzącą studia pierwszego lub drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie, nieposiadającą uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora.

Podstawowymi zadaniami państwowej wyższej szkoły zawodowej są:

- Kształcenie studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej;
- Wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, za umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka;
- Prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych;
- Kształcenie i promowanie kadr naukowych;
- Upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki, kultury narodowej i techniki, w tym poprzez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych i informacyjnych;

- Prowadzenie studiów podyplomowych, kursów i szkoleń w celu kształcenia nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie;
- Stwarzanie warunków do rozwoju kultury fizycznej studentów;
- Działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych;
- Stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

W świecie akademickim ścierają się poglądy o rolę, miejsce i kształt uczelni, w tym również państwowej wyższej szkoły zawodowej. Poszukuje się odpowiedzi na pytania, czy uczelnia powinna pozostać świątynią wiedzy, pełnić tak jak dawniej rolę kulturową, być centrum takich wartości, jak altruizm, krytycyzm, idealizm poznawczy, czy raczej pełnić funkcję użyteczności ekonomicznej, wiedzy stosowanej, użytkowej, przekształcić się w efektywną i sprawnie zarządzaną organizację (Drapieńska 2013).

Wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem jest poszukiwanie „złotego środka”, jednakże państwowe wyższe szkoły zawodowe winny stawać się sprawnie funkcjonującymi organizacjami. Do tego konieczne są zmiany w zarządzaniu chociażby ze względu na szybko zmieniające się otoczenie, w którym funkcjonują. Państwowym wyższym szkołom zawodowym potrzebne są takie elementy, jak:

- dobrze sprecyzowane cele działania (wspólne dla wszystkich pracowników);
- zaangażowanie w osiągnięcie celów wszystkich pracowników;
- długofalowe planowanie osiągania celów;
- finansowa elastyczność;
- niezależność i samodzielność operacyjna pracowników;
- decentralizacja procesu decyzyjnego;
- wymierna współzależność między przychodami a społecznymi efektami działalności organizacji;
- wewnętrznie spójne zasady funkcjonowania (Drapieńska 2013).

Wszystkie te elementy pozwalają na efektywne funkcjonowanie bez utraty misji i idei służby społeczeństwu. Można zatem stwierdzić, że nie jest łatwo wskazać jednego dobrego rozwiązania dla wszystkich państwowych wyższych szkół zawodowych. Każdy taki podmiot powinien szukać swojej drogi. Ale niezmienny pozostaje fakt, że sektor państwowego wyższego szkolnictwa zawodowego potrzebuje silnego przywództwa, odpowiedniej kultury organizacyjnej i budowania partnerskich relacji w otoczeniu, opartych na zaufaniu i zrozumieniu. A więc tak naprawdę zrozumienia znaczenia społecznej odpowiedzialności szkoły wyższej, które zależy w głównej mierze od dobrej woli ich kierownictwa oraz przekonania pracowników o wadze problemu. Punktem wyjścia powinna być diagnoza stanu obecnego uczelni, sformułowanie stanu pożądanego oraz wytyczenie jak najkrótszej drogi dojścia do tego stanu. Wydaje się zasadne określenie „mapy drogowej” ewolucji uczelni zawodowej w kierunku organizacji służących otoczeniu.

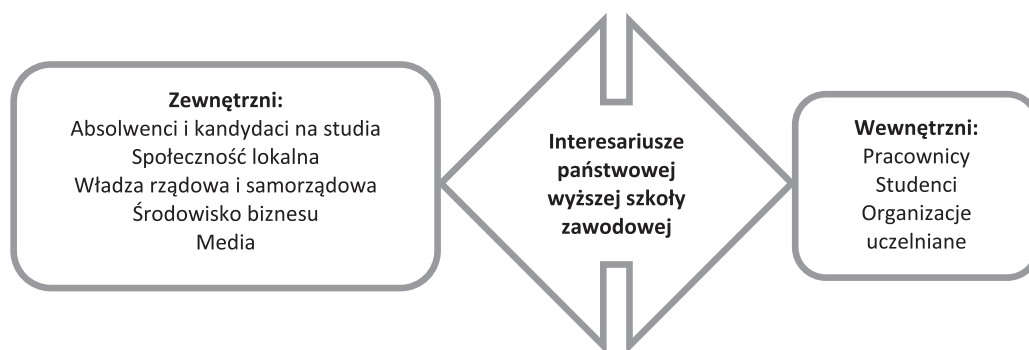

Pojęcie i zakres społecznej odpowiedzialności uczelni zawodowej

Trzeci sektor to ogólny termin, którego używa się wobec ogółu organizacji pozarządowych działających społecznie i nie dla zysku. Organizacje te najczęściej koncentrują swoją aktywność w dziedzinie ochrony zdrowia, pomocy społecznej czy edukacji.

Dotychczas zagadnienie społecznej odpowiedzialności odnoszono głównie do przedsiębiorstw lub innych podmiotów gospodarczych mających jasno określony cel (kumulacja zysku). Ale można też, a nawet powinno się mówić o społecznej odpowiedzialności uczelni, w tym też szkoły zawodowej. Jednakże w przypadku tych jednostek organizacyjnych funkcjonujących w różnych warunkach ekonomicznych i mających także charakter misyjny, brak jest jednoznacznych standardów w tym zakresie.

Do problematyki społecznej odpowiedzialności uczelni nawiązuje wielu autorów. Burton Clark, pisząc o uniwersytetach przedsiębiorczych, wskazuje na znaczenie budowania organizacji pomostowych, łączących uczelnie z ich interesariuszami. Judith Sutz dostrzega z kolei konieczność rozszerzenia tradycyjnych ról uczelni, jakimi są kształcenie i prowadzenie badań naukowych, o tzw. trzecią misję, określaną jako kreowanie wzajemnych relacji uczelni z otoczeniem. Henry Etzkovitz i Loet Leydesdorff akcentują konieczność budowania trwałych więzi uniwersytetów z otoczeniem biznesowym i rządowo-samorządowym, nazywając je „potrójną helisą”, co obrazuje siłę tych powiązań. Bogdan Wawrzyniak podkreśla, że tradycyjnie rozumiana instytucja publiczna musi przede wszystkim spełniać oczekiwania zróżnicowanego zbioru udziałowców i na tym polega jej społeczna odpowiedzialność. Społeczną odpowiedzialność uczelni można rozważać zarówno w odniesieniu do jej klientów wewnętrznych, jak i klientów zewnętrznych (Leja 2009, s. 4).

Rys. 1. Interesariusze uczelni zawodowej
Źródło: Opracowanie własne.

Genezą badań przeprowadzonych przez dr. Marcina Geryka była teza o istnieniu oczekiwań aktywnej roli społecznej uczelni. Badaniu poddano istotę społecznej odpowiedzialności oraz istotność relacji z interesariuszami. Okazało się, że uczelnie budują model społecznego oddziaływania poprzez zestaw odpowiednich działań (Geryk 2012).

Tabela 1. Elementy zarządzania relacjami uczelnia zawodowa – interesariusz

L.p.	Element
1.	Satysfakcja
2.	Wartość
3.	Jakość
4.	Komunikacja
5.	Zaufanie
6.	Zaangażowanie
7.	Reputacja

Źródło: A. Drapińska, *Zarządzanie relacjami na rynku usług edukacyjnych szkół wyższych*, PWN, Warszawa 2013.

Wielokierunkowe oddziaływanie państwowej wyższej szkoły zawodowej powinno znajdować wyraz w działaniach pożądanym społecznie, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Działania prospołeczne wyższej szkoły zawodowej

L.p.	Działanie
1.	Działania związane ze statutową działalnością uczelni zawodowej: - edukacja społeczeństwa - opiniotwórczość - kształtowanie programu zajęć na potrzeby społeczeństwa - prowadzenie badań naukowych - wywieranie wpływu na rynek pracy
2.	Działania dodatkowe: - działania na rzecz dzieci - działania na rzecz niepełnosprawnych - działania na rzecz ochrony zdrowia, środowiska naturalnego, wspierania sportu, kultury i sztuki oraz akcji charytatywnych - działania na rzecz własnych pracowników i studentów - rozwój społeczeństwa informacyjnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu z badań M. Geryka „*Społeczna odpowiedzialność uczelni w percepcji jej interesariuszy*”.

Uczelnie zawodowe powinny obserwować zmiany zachodzące na rynku i kształcić kadry oraz ewentualnie prowadzić badania w kierunkach oczekiwanych i pożądanym z punktu widzenia rozwoju gospodarki regionu i kraju. Ważne jest także, aby uczelnie dostosowały profil kształcenia do najnowszych trendów i wymagań gospodarki światowej. Zakres takiego działania objaśnia termin glocal (z ang. global + local), czyli myśl globalnie, działaj lokalnie. Nieuniknionym wydaje się być fakt, że w końcu i tak wszyscy będziemy musieli przyjąć zrównoważoną wizję dnia dzisiejszego i jutra, ale im szybciej zrozumie to sektor państwowego wyższego szkolnictwa zawodowego w Polsce, tym lepiej.

Tak więc społeczna odpowiedzialność uczelni zawodowej to nie tylko zarządzanie nią na podstawie kodeksu dobrych praktyk, ale także kształtowanie społecznie pożądanych postaw wśród interesariuszy, a przede wszystkim studentów. Obejmuje ona ekonomiczne, prawne, etyczne oraz filantropijne oczekiwania pokładane w organizacji.

Idea społecznej odpowiedzialności w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Spośród 36 państwowych wyższych szkół zawodowych w Polsce jako studium przypadku została wybrana Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Uczelnia ta powstała 1 sierpnia 2000 roku. Obecnie w PSW prowadzonych jest 17 kierunków studiów, w tym 5 inżynierskich i 3 na poziomie magisterskim, a także 20 kierunków studiów podyplomowych. Szczegółowy wykaz oferty edukacyjnej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Oferta edukacyjna PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Studia I stopnia
Inżynierskie: budownictwo, gospodarka przestrzenna, informatyka, mechanika i budowa maszyn, rolnictwo.
Licencjackie: bezpieczeństwo narodowe, ekonomia, finanse i rachunkowość, fizjoterapia, filologia (język angielski, język rosyjski), pedagogika, pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne, socjologia, turystyka i rekreacja, zarządzanie, zdrowie publiczne.
Studia II stopnia
Magisterskie (uzupełniające): ekonomia, turystyka i rekreacja, zdrowie publiczne.
Studia podyplomowe
Kierunki pedagogiczne: podyplomowe studia kwalifikacyjne edukacja dla bezpieczeństwa, edukacja wczesnoszkolna z informatyką, wychowanie przedszkolne z podstawami logopedii, podyplomowe studia pedagogiki integracyjnej, podyplomowe studia kwalifikacyjne w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, podyplomowe studia kwalifikacji pedagogicznych, doradztwo zawodowe i personalne, terapia pedagogiczna z podstawami logopedii, asystent rodziny.
Kierunki związane z zarządzaniem i ekonomią: zarządzanie zasobami ludzkimi, ochrona informacji niejawnych i danych osobowych, zarządzanie oświatą.
Kierunki filologiczne: język angielski w biznesie, obsłudze transgranicznej i lotniczej, język rosyjski w biznesie, obsłudze transgranicznej i lotniczej, kształcenie nauczycieli języka angielskiego, kształcenie nauczycieli języka rosyjskiego, kształcenie tłumaczy języka angielskiego.
Kierunki informatyczne: grafika komputerowa i multimedia, technologia informacyjna i informatyka w szkole.
Kierunki związane z rolnictwem: rolnictwo ekologiczne i projektowanie terenów zielonych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie strony internetowej www.pswbp.pl

Analizując wskaźniki bezrobocia wśród absolwentów szkół wyższych należy pamiętać, iż nie do końca oddają one rzeczywisty wynik konfrontacji siły dyplomu z możliwościami zaistnienia na rynku pracy. Wynika to z faktu, że powiatowe urzędy pracy nie dysponują danymi na temat absolwentów, którzy mogą pozostawać w rejestrach urzędów pracy na terenie innych województw, analogicznie jak absolwenci uczelni nie lubelskich zasilają szeregi bezrobotnych powiatowych urzędów pracy naszego województwa. Jednakże z danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie wynika, iż najwyższy odsetek bezrobotnych absolwentów odnotowano na następujących kierunkach: technologia żywności i żywienia człowieka, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie, pedagogika, administracja, politologia i nauki społeczne oraz wychowanie fizyczne. Na te kierunki na rynku pracy jest niewielkie zapotrzebowanie. Natomiast najmniejszy wskaźnik bezrobocia charakteryzuje absolwentów następujących kierunków: kierunek lekarski, farmacja, finanse i rachunkowość, informatyka, grafika komputerowa (WUP Lublin 2012).

W PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej studiuje około 3300 studentów, w tym ponad 2700 na studiach stacjonarnych i ponad 500 na studiach niestacjonarnych. Ponad 60 osób są to studenci niepełnosprawni, a ponad 1300 studentów otrzymuje stypendia pieniężne. Na uczelni zatrudnionych jest około 330 pracowników, w tym ponad 230 nauczycieli akademickich. Najliczniejszą grupę stanowią profesorzy i docenci – około 66 osób, następnie starsi wykładowcy – około 65 osób oraz instruktorzy – około 50 osób.

O skali i zakresie działalności uczelni może świadczyć również fakt, że na jej terenie znajduje się 8 auli, kilkadziesiąt sal wykładowych i ćwiczeniowych, publiczne telecentrum, klub studencki i stołówka studencka, dom studenta, centrum badań nad innowacjami czy też basen. Uczelnia dysponuje rocznym budżetem w wysokości około 30 mln PLN, z czego około 65% stanowi podstawowa dotacja dydaktyczna. Inwestycyjne projekty infrastrukturalne w naukę i szkolnictwo wyższe w białskiej uczelni zawodowej przekroczyły kwotę 90 mln PLN m.in. na takie projekty, jak: Centrum Badań nad Innowacjami w zakresie zdrowia, technologii informatycznych oraz źródeł energii odnawialnej, budowa domu studenta, modernizacja budynków, urządzenie laboratoriów, czy też Regionalne Centrum Badań Środowiska, rolnictwa i technologii innowacyjnych EKO-AGRO-TECH.

Oprócz działań związanych ze statutową działalnością uczelni, informatyzacją, troską o osoby niepełnosprawne i ich dostęp do możliwości kształcenia, występuje również szereg innych inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności szkoły wyższej. Są to między innymi: konferencje naukowe, wykłady otwarte, seminaria z zakresu przedsiębiorczości dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych, targi pracy, biuro karier, akademickie liceum ogólnokształcące, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Uniwersytet Dziecięcy, studenckie koła naukowe, duszpasterstwo akademickie, klub uczelniany Akademickiego Związku Sportowego, wirtualna biblioteka nauki, współpraca z uczelniami partnerskimi, spotkania władz samorządów terytorialnych z Rektorem w celu zdiagnozowania oczekiwań przedstawicieli samorządu terytorialnego wobec Uczelni, działalność wydawnicza PSW, wewnętrzny system zapewnienia jakości, zagraniczne wyjazdy pracowników

i studentów w ramach programu ERASMUS lub Asystentury Comeniusa, zagraniczne studenckie praktyki wakacyjne, Fundacja „Edukacja i Przyszłość”, juwenalia, projekty unijne, takie jak np. „Ponad granicami – transfer wiedzy i doświadczeń osób 50+” czy też „Przejdźmy do praktyki. Pilotażowa ścieżka przygotowania studentów Zarządzania do wejścia na rynek pracy” i wiele innych.

Ponadto PSW kształtuje wśród studentów zrozumienie i szacunek dla praw człowieka, demokracji oraz zachęca do tolerancji i szacunku wobec innych ludzi i kultur. Organizowane są różne akcje charytatywne mające na celu integrowanie grup zagrożonych wykluczeniem z pozostałą częścią społeczeństwa m.in. Stół Wigilijny – akcja podejmowana przez świętami Bożego Narodzenia czy też zbiórka darów na rzecz domów dziecka. Uczelnia aktywnie działa także na rzecz integracji z Białorusią w ramach Euroregionu Bug współpracując z uczelniami białoruskimi oraz realizując szereg projektów dofinansowanych z programu Interreg III A. W białskiej uczelni wśród studentów od kilku lat słychać język nie tylko polski, ale także rosyjski, białoruski, ukraiński, łotewski, a nawet węgierski.

Co prawda w Statucie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej brakuje bezpośredniego odniesienia do idei społecznej odpowiedzialności, jednakże w niektórych zapisach można odnaleźć wątki oczekiwane przez interesariuszy. Najbardziej interesującym i godnym uwagi w opinii autora jest §44 Statutu, który mówi, iż Konwent jest organem doradczym i opiniującym. W jego skład wchodzi oprócz interesariuszy wewnętrznych, jak Rektor, Prorektor, Dziekani, Kanclerz, przedstawiciele pracowników, także interesariusze zewnętrzni, jak przedstawiciel zarządu województwa lubelskiego, starosta powiatu bialskiego, prezydent miasta Biała Podlaska, dyrektor banku prowadzącego obsługę finansową uczelni, prezes izby gospodarczej w Białej Podlaskiej, przedstawiciel absolwentów PSW, przedstawiciel instytucji i stowarzyszeń naukowych, zawodowych oraz twórczych, przedstawiciel przedsiębiorców, przedstawiciele dwóch uczelni, z którymi PSW posiada umowę o współpracy. Natomiast §45 Statutu PSW wymienia kompetencje Konwentu, a mianowicie:

- wyrażanie opinii odnośnie strategii i planów rozwoju oraz sposobów funkcjonowania uczelni;
- wyrażanie opinii dotyczących potrzeb kształcenia i prowadzenia działalności naukowo – badawczej i wdrożeniowej;
- występowanie do Senatu z wnioskami o uruchomienie nowych kierunków studiów, kierunków i specjalności zawodowych, studiów podyplomowych itp.;
- wspieranie inicjatyw władz uczelni służących rozwojowi regionu, władz lokalnych, regionalnych i krajowych;
- informowanie opinii publicznej w regionie o działalności Uczelni.

Powyższe inicjatywy i działania uzupełnione o inne akcje charytatywne, infrastrukturę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych czy też wewnętrzny system zapewnienia jakości potwierdzają tezę o tym, że idea społecznej odpowiedzialności w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej jest realizowana na wielu płaszczyznach i w wielu wymiarach.

Podsumowanie

Instytucje szkolnictwa wyższego przez długi czas nie integrowały się ze społeczeństwem, pozostając na jego uboczu. Obecnie jednak, szkoły wyższe stają się odpowiedzialne za efekty procesu dydaktycznego. A zatem społeczna odpowiedzialność szkoły zawodowej jest przede wszystkim oparta na przywileju kształcenia przyszłych pokoleń. Bowiem używając słów M. Szczepańskiego „miasto i region nie będą nigdy piękniejsze ani lepsze, aniżeli ludzie, którzy je tworzą”.

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej jest jedną z wyżej notowanych w krajowym rankingu sektora wyższego szkolnictwa zawodowego. W najnowszym rankingu Rzeczypospolitej i Perspektyw z 2013 roku bialska uczelnia zawodowa znajduje się na 3 miejscu wśród państwowych wyższych szkół zawodowych. Co roku na ten ranking czekają młodzi ludzie, którzy muszą podjąć jedną z najważniejszych życiowych decyzji – wybrać uczelnię i kierunek studiów. W ranking wpisana jest też wizja uczelni idealnej – model, który co roku Kapituła Rankingu dopasowuje do zmieniającej się rzeczywistości, kontekstu, w jakim uczelnie działają. Uczelnia idealna A. D. 2013 prowadzi badania na światowym poziomie, jest blisko powiązana z rynkiem pracy oraz gospodarką i stwarza studentom jak najlepsze warunki do studiowania. W duchu i w działaniu jest innowacyjna i międzynarodowa. Takie dążenie do stanu idealnego już samo w sobie posiada pierwiastek społecznej odpowiedzialności, co odzwierciedla między innymi właśnie ten ranking.

Przykład bialskiej uczelni zawodowej wyraźnie ukazuje, jak szeroko jest rozumiane pojęcie społecznej odpowiedzialności. Uczelnia oferuje różnorodne programy edukacyjne – niemal dla każdego: dzieci, młodzieży szkolnej, studentów, absolwentów różnych uczelni, aż po seniorów. Ale też posiada w swojej ofercie wiele ciekawych kursów, takich jak: narciarstwo, jazda konna czy samoobrona, które są kierowane do społeczności Białej Podlaskiej oraz regionu. Szkoła otwarta jest również na osoby niepełnosprawne i studentów z zagranicy, oferując im przyjazne warunki studiowania oraz wygodną i nowoczesną infrastrukturę administracyjno – dydaktyczną.

Podejmowane są także inicjatywy rozwijania współpracy z otoczeniem biznesowym i rządowo-samorządowym. Ma to służyć wymianie wiedzy i doskonaleniu funkcjonowania uczelni, a także jej promocji. Współpraca ta jest aktywnie wspierana przez Konwent, który stanowi stały i ważny element uczelni. Duże nadzieje pokładane są w nowo powstałym Centrum Badań nad Innowacjami oraz w powstającym Regionalnym Centrum Badań środowiska, rolnictwa i technologii innowacyjnych EKO – AGRO – TECH, które wskazują na to, że uczelnia będzie się rozwijała, służąc otoczeniu.

Konkludując, warto przytoczyć ciekawą opinię dotyczącą społecznej odpowiedzialności prof. Tadeusza Lutego, byłego rektora Politechniki Wrocławskiej:

„Dla mnie społeczna odpowiedzialność, po pierwsze to nie jest abstrakcja. To jest przede wszystkim odpowiadanie na ambicje i potrzeby intelektualne i profesjonalne każdego obywatela, który ma ochotę w tej uczelni robić jakąś intelektualną karierę. To się wiąże z moją definicją *uniwersytetu*, który powinien przedstawić możliwie szeroką paletę programów studiów stacjonarnych, niestacjonarnych i co ważne w ramach „life-long learningu”, którą jest w stanie zaoferować na najwyższym poziomie. A społeczeństwo niech z niej korzysta. Uczelnia odpowiada też za przygotowanie młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Nie ma innego sposobu na podnoszenie poziomu społeczeństwa i poszukiwanie społecznej akceptacji dla reform oraz likwidowanie nonsensów politycznych, jak wykształcenie społeczeństwa. I to jest rola uczelni, której nikt nie zastąpi” (Leja, s.11, 2009).

Literatura:

1. Drapińska A. (2013), *Zarządzanie relacjami na rynku usług edukacyjnych szkół wyższych*. PWN, Warszawa.
2. Geryk M. (2012), *Społeczna odpowiedzialność uczelni*, SGH, Warszawa.
3. Leja K. (2008), *Uniwersytet organizacją służącą otoczeniu*. W: Leja K. (red.), *Społeczna odpowiedzialność uczelni*, Politechnika Gdańska, Gdańsk.
4. Leja K. (2009), *Uniwersytet społecznie odpowiedzialny – przykład AGH*. W: *E – mentor* Nr 4 (31).
5. Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Zespół Statystyk i Analiz (2012), *Ranking szkół wyższych wg poziomu bezrobocia absolwentów (rok akademicki 2010/2011)*, Lublin
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).
7. <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/inwestycje-w-obszarze-na-uki-i-szkolnictwa-wyzszego>
8. <http://www.pswbp.pl>